

РЕШЕНИЕ

№ 4557

гр. София, 18.08.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ГО I-29 СЪСТАВ, в публично заседание на двадесети октомври през две хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Радост Бошнакова

при участието на секретаря Кристина П. Г.а като разгледа докладваното от Радост Бошнакова Гражданско дело № 20211100113065 по описа за 2021 година

Предявени са искове по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ.

Ищецът Х. Г. Ч. излага следните обстоятелства за обосноваване на искането си: повдигнато от 2008 г. обвинение в извършаване първоначално на тежко престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК, а след него на ново такова по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК, което е прекратено след 10 години от образуването му с постановление от 27.09.2018 г. и влязло в сила на 29.10.2018 г.; взета спрямо него мярка за неотклонение „парична гаранция“ в размер на 1000 лева, прилагана за периода 13.04.2011 г. – 20.03.2017 г. и през който период е бил лишен от възможността да ползва парични средства, с което са му причинени имуществени вреди под формата на пропуснатата полза и равняваща се на законната лихва за този период в размер на 606.31 лева; преживени унижения и потиснатост, стрес и разочарование, включително и поради неговите обществени изяви и популярност, влошаване на личните му отношения с неговата партньорка и невъзможност за пълноценно използване на времето за упражняваната от него адвокатска професия. Претендира справедливо обезщетение за наведените в исковата молба неимуществени вреди от незаконното обвинение в размер на 150000 лева и обезщетение за имуществени вреди от 606.31 лева, заедно със законната лихва върху тези суми от 29.10.2018 г., и разноските.

Ответникът ПРОКУРАТУРАТА на Република БЪЛГАРИЯ в законоустановения срок оспорва исковете, възразявайки за: липсата на доказателства за стабилизиране на постановлението за прекратяване, от който момент възникват евентуално вземания за претендираните обезщетение и лихва; липса на доказателства и за вредите, за част от

които ответникът не е легитимиран да отговаря; законосъобразност на взетата мярка за неотклонение „парична гаранция“ и имаща характер на депозит, които релевантни факти, водели до извод за недължимост на претендираната лихва като имуществена вреда от производството, чиято продължителност е обусловено и от съдебната му фаза; завишаване на размера на претендираното обезщетение за неимуществени вреди съобразно принципа на чл. 52 от ЗЗД и недължимост на претендираната лихва.

Съдът, като прецени всички доказателства и доводи на страните съгласно чл. 235, ал. 2 от ГПК, приема за установено следното:

По делото се установява от приложеното в цялост наказателно производство, че с оглед на подадена на 18.06.2008 г. молба от А.В. до Софийска районна прокуратура (СРП) е била образувана пр. пр. № 30986/2008 г., по указания на която са били извършвани проверки, в хода на които ищецът Х. Ч. е дал обяснения на 23.09.2008 г. (л. 26 от ДП), като такива са дадени и от А.В., и посочените от последния за свидетели – касиер и охранител в банката (л. 5 и 6 от ДП). От данни въз на извършените проверки СРП е приела, че не са налице основания за образуване на наказателно производство, поради което с постановление от 27.05.2009 г. и с рег. № 30986 от 23.07.2009 г., а впоследствие с постановление от 15.03.2010 г. е отказала образуване на наказателно производство и преписката е прекратена. Въз основа предприети действия от А.В. по обжалване на постановленията на СРП за отказ за образуване на наказателно производство и отмяна на последните от СГП (така постановления от 03.09.2009 г. и 29.11.2010 г.) с постановление от 20.12.2010 г. на прокурор от СРП е образувано досъдебно производство № ЗМ 15542/2010 г. по описа на 01 РУ – СДВР срещу Х. Г. Ч. за престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК (видно от справка на л. 139 от ДП, постановление от 15.05.2017 г. на СРП и изложеното във фактическите обстоятелства на исковата молба).

С постановление от 26.01.2011 г. по досъдебно производство № 15542/2010 г. на 01 РУ - СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП (л. 49 от ДП), ищецът Х. Ч. е бил привлечен в качеството на обвиняем, затова че на 28.05.2008 в Банка ДСК - клон Славянска, находящ се в гр. София на ул. Славянска, с цел да набави за себе си имотна облага възбудил и поддържал заблуждение у А.В. – че ще заведе дело срещу Банка ДСК и инкриминираната сума пари е необходима, за да се дадат на юрист в банката, който ще помогне за изплащане на парична сума в размер на 27781.58 лева от спестовния влог на св. В., и с това му причинил имотна вреда, в размер на 14000 лева, които взел от гишето на Банка ДСК - престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК. Постановлението на разследващия орган, след връчване на призовка на 19.01.2011 г. за явяването му, е предявено на ищеца на 27.01.2011 г. и същият е разпитан в процесуалното му качество на обвиняем.

Със същото постановление по отношение на обвиняемия Х. Ч. е взета мярка за

процесуална принуда „гаранция“ в размер на 1000 лева, която е обжалвана и потвърдена с определение от 29.03.2011 г., постановено по н.ч.д. № 5141/2011 г. по описа на СРС, НО, 112-ти състав. Установява се от платежно нареждане от 13.04.2011 г., че определената гаранция в пари в размер на 1000 лева е била внесена от Х. Ч.. С постановление от 20.03.2017 г. по досъдебно производство № 15542/2010 г. на 01 РУ - СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП (л. 78 от ДП) взетата мярка за неотклонение „гаранция в пари“ по отношение на ищеца Х. Ч. е отменена поради изтичане на предвидените процесуални срокове, на основание по чл. 199 във вр. с чл. 234, ал. 8 от НПК.

Разследването по досъдебното производство срещу ищеца Х. Ч. е приключило с внасяне на 03.06.2011 г. в СРС на обвинителен акт по досъдебно производство № 15542/2010 г. по описа на 01 РУ - СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП, по обвинение за престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК, затова че на 22.05.2008 г., в клон на Банка ДСК, находящ се на ул. „Славянска“, с цел да набави за себе си имотна облага възбудил и поддържал заблуждение у А.И. В. – че ще заведе дело срещу банда ДСК и инкриминираната сума пари е необходима, за да се дадат на юрист в банката, който ще помогне за изплащане на парична сума в размер на 27781.58 лева от спестовния влог на А.В., но не извършил тази адвокатска услуга и с това му причинил имотна вреда, в размер на 14000 лева, които взел от гишето на Банка ДСК. По внесения обвинителен акт се образувало н.о.х.д № 10246/2011 г. по описа на СРС. В образуваното съдебно производство били проведени общо 18 открити съдебни заседания (на следните дати: 08.02.2012 г., 09.05.2012 г., 04.09.2012 г., 16.10.2012 г., 13.02.2013 г., 22.05.2013 г., 04.11.2013 г., 05.03.2014 г., 16.06.2014 г., 26.11.2014 г., 01.04.2015 г., 02.06.2015 г., 14.07.2015 г., 04.11.2015 г., 29.02.2016 г., 16.05.2016 г., 10 октомври 2016 г. и 25.01.2017 г.) за периода 08.02.2012 г. – 25.01.2017 г. (т. е. за срок от почти пет години), на които заседания ищецът Х. Ч. е присъствал. Установява се от протоколите от проведените съдебни заседания, че причина за тяхното отлагане и насрочване на делото за разглеждане за нови дати са липсата на надлежно връчване на обвинителен акт на подсъдимия, непълнотата и промяна на съдебния състав (л. 88 и л. 189 от делото на СРС), отсъствие на защитник на подсъдимия (л. 90, 118 от делото на СРС), настъпила смърт на частния обвинител и граждански ищец (л. 118 и 121 от делото на СРС) и необходимостта от събиране на доказателствени средства в хода на съдебното следствие.

С протоколно определение, постановено в публично съдебно заседание от 25.01.2017 г. (л. 194 и 195 от делото на СРС), съдебното производство по н.о.х.д. № 10246/2011 г. по описа СРС, НО, 23-ти състав, на основание по чл. 288, ал. 1, т. 1 от НПК, е прекратено и делото е върнато на СРП за отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения, изразяващи се в разминаване между фактическите обстоятелства относно датите на изпълнителното деяние, посочени в

постановлението за привличане на обвиняем и описаните в обвинителния акт, и неяснота относно извода на държавното обвинение за взетите от подсъдимия парични средства.

С постановление от 08.03.2017 г. на прокурор при СРП по досъдебно производство № 15542/2010 г. на 01 РУ - СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП, на основание чл. 242, ал. 2 от НПК са дадени указания на разследващия орган за отстраняване на допуснати процесуални нарушения в хода на проведеното разследване по досъдебното производство. Такива указания са дадени и с постановление от 15.05.2017 г. на прокурор при СРП.

След извършени процесуалноследствени действия от разследващия орган с постановление от 29.05.2017 г. по досъдебно производство № 15542/2010 г. на 01 РУ - СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП (л. 131 от ДП), на 12.06.2017 г. на ищеца е повдигнато и предявено ново обвинение, затова че на 22.05.2008 г. в гр. София, ул. *****, в клон на Банка ДСК, противозаконно присвоил (като не върнал на А.В., а задържал за себе си) чужди – собственост на А.В., движими вещи – парична сума в размер на 23759.61 лева, която пазел, като обсебването е в големи размери – престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК.

По искане и на ищеца за предявяване на обвинението му с участието на неговия защитник с постановление от 13.06.2017 г. (л. 136 от ДП) същият е бил привлечен като обвиняем и предявено на 15.06.2017 г. ново обвинение, затова че за периода от 22.05.2008 г. до 11.06.2008 г. в гр. София, противозаконно присвоил (като не върнал, а задържал за себе си) чужди (собственост на А.В.) движими вещи – парична сума в размер на 23758.61 лева, която пазел, като обсебването е в големи размери – престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК.

На 11.10.2017 г. СРП е внесла в Софийски районен съд обвинителен акт по обвинението на Х. Ч. за престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК, въз основа на което е образувано н.о.х.д. № 17198/2017 г. по описа на СРС, НО, 23-ти състав. По така образуваното наказателно дело е проведено едно съдебно заседание на 07.03.2018 г., в което на основание чл. 249, ал. 4, т. 1 във вр. с чл. 249, ал. 2 и чл. 248, ал. 1, т. 3 от НПК, съдът е прекратил съдебното производство и върнал делото на СРП за отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения, изразяващи се в невъзможност по новото обвинение в словесната му част привлеченото към наказателна отговорност лице да разбере престъплението, за което му е повдигнато обвинение. Прекратителното определение на СРС е протестирано от СРП и същото е потвърдено от въззивната инстанция с определение № 2933 от 29.06.2018 г., постановено по ВНЧД № 2906/2018 г.а на СГС, НО, V въззивен състав, което е окончателно.

След връщането на делото в СРП с постановление от 27.09.2018 г. на прокурор

при СРП наказателното производство по досъдебно производство № 15542/2010 г. по описа на 01 РУ – СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г., НСН 22/2017 г. по описа на СРП, водено срещу Х. Ч. за престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК, е прекратено поради липсата на достатъчно данни, които да обосноват извод за осъществено престъпление по чл. 206, ал. 3 във вр. с ал. 1 от НК – основание за прекратяване на наказателното производство по чл. 243, ал. 1, т. 1 във вр. с чл. 24, ал. 1, т. 1, пр. 2 и чл. 243, ал. 2 и ал. 3 и чл. 199 от НПК. От представени по делото доказателства (л. 65 от делото) се установява, че препис от постановлението за прекратяване на наказателното производство е бил връчен на обвиняемия – ищец в настоящото производство на 04.10.2018 г., а на наследницата на пострадалия А.В. (конституиран в наказателното производство като частен обвинител) на 22.10.2018 г., като постановлението не е обжалвано в предвидения в закона срок от легитимираните лица.

За установяване търпените от ищеца неимуществени вреди и доброто му име, с което се е ползвал в публичното пространство и оказаното влияние върху него на воденото наказателно производство, са представени препис от заглавни страници на издадени от ищеца книги. Представени са също свидетелство за съдимост, издадено от Софийски районен съд - Бюро за съдимост и справка от вписвания на Адвокатски съвет – София, от които се установява, че ищецът Х. Ч. към дата 21.10.2021 г. е неосъждан и същият е вписан в адвокатската колегия от 14.09.2005 г., като не е спорно между страните, че през време на извършваната проверка по молбата до СРП и образуването въз основа на нея наказателно производство, а и понастоящем, ищецът упражнява професионална дейност като адвокат.

Във връзка с търпените от ищеца неимуществени вреди са събрани по делото и гласни доказателства чрез разпит на свидетелите К.Т. и Ю.Ц. – съответно близка приятелка и познат на ищеца. В показанията си св. К.Т. заявява, че познава ищеца от ученическите им години, а след това като журналист в местния за гр. Димитровград вестник и като колега адвокат, и че го смята за откровен, честен и интелигентен човек. Посочва, че е запозната с воденото срещу него наказателно производство от самото му начало (преди около 10 години), във връзка с образуването на което ищецът бил напуснат от приятелката си и което изключително много повлияло на настроенията му – станал самотен, започнал да страни от други хора и ограничил контактите си, изглеждал угрижен, видимо оплешивял и започнал да споделя за здравословни проблеми с кръвната захар. Свидетелката посочва още и че от воденото наказателно дело ищецът изпитвал притеснения, свързани с необходимостта името му да бъде съобщавано при извикването му в съдебна зала, което ставало достояние на много хора. Притеснявал се да не се разчуе в родния му град, където бил известен с почтено име като журналист и адвокат, че срещу него е образувано наказателно дело.

В показанията си св. Ю.Ц. заявява, че познава ищеца от периода 2003 г. – 2004 г., когато ищецът бил стажант в районен съд. По-късно срещите помежду им се изразявали само в случайни засичания по коридорите на районния съд. Към 2007 г. свидетелят посочва, че посетил кантората на ищеца за разрешаване на лични проблеми, където се натъкнал на конфликт между ищеца и възрастен човек, като давал показания за случилото се пред съда. След случилото се ищецът му споделял за проблеми, свързани с воденото срещу него дело. Свидателят посочва, че ищецът видимо оплешивял, започнал да носи очила и започнал да избягва срещите помежду им.

Съдът цени за достоверни показанията на свидетелите за тези обстоятелства, тъй като същите са непротиворечиви и възпроизвеждат лични и непосредствени възприятия за състоянието на ищеца.

Други доказателства не са ангажирани в предвидените от закона срокове.

При така установените факти съдът приема от правна страна следното:

По иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за неимуществени вреди.

Отговорността на Прокуратурата на Република България се претендира на основата на разпоредбите на чл. 46, ал. 1 от НПК и чл. 52, ал. 3 от НПК, съгласно които прокурорът повдига и поддържа обвинението за престъпление от общ характер и осъществява ръководство и надзор върху разследващите органи в рамките на досъдебното производство. С оглед на своевременно направеното от ответника възражение за липса на легитимация на прокуратурата да отговаря по предявените иски следва да бъде посочено, че наказателно преследване се е осъществило както в досъдебната фаза, в която единствено прокурорът е осъществявал функциите по ръководство и решаване, така и в съдебната фаза, в която е осъществявал обвинителната функция и контрол за законност. Осъществяването на посочените процесуални функции от прокурорите обосновава качеството на надлежен ответник по настоящото дело на Прокуратурата на Република България, който дължи обезщетение за всички вреди (имуществени и неимуществени), които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо дали са причинени виновно от длъжностното лице. Следователно Прокуратурата на Република България (като централизирана и единна система) е пасивно материално легитимирана да отговаря по предявените иски, тъй като осъществява ръководство и надзор върху разследващите органи в рамките на досъдебното производство (чл. 52, ал. 3 от НПК), включително и върху действията по повдигане на обвинение и по разследване на същото (чл. 219, ал. 1 от НПК).

Съгласно чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от органите на дознанието, следствието и прокуратурата от незаконно обвинение в извършване на престъпление, ако образуваното наказателно производство бъде прекратено поради това, че деянието не е извършено от лицето или че

извършеното деяние не е престъпление. Следователно основателността на иска предполага осъществяването на следните материалноправни предпоставки в съотношение на кумулативност: срещу ищеца да е било повдигнато обвинение в извършване на престъпление от общ характер; наказателното производство срещу него да е прекратено, тъй като не е извършил деянието или извършеното деяние не е престъпление; да е претърпял вреди и между незаконното действие на правозащитните органи и неблагоприятните последици (вредите) да е налице причинно следствена връзка, като тези елементи от фактическия състав на иска подлежат на доказване от ищеца съобразно правилото на чл. 154, ал. 1 от ГПК.

В чл. 4 от ЗОДОВ е предвидено, че отговорността на държавата е за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице. Следователно държавата носи пълна имуществена отговорност - осигурява пълна обезвреда на претърпените вреди, пропуснатите ползи, болките и страданията, които са претърпели гражданите от незаконосъобразното поведение на държавните органи и служители, като нейната отговорност е гаранционна и обективна, поради което не е необходимо вредите да са причинени виновно от длъжностните лица.

Съгласно т. 4 от Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по тълк. дело № 3/2004 г. на ОСГК на ВКС отговорността на държавата за вреди от незаконни действия на правозащитни органи възниква от момента на влизане в сила на прокурорския акт за прекратяване на наказателното производство. В разглеждания случай постановлението за прекратяване на наказателното производство от 27.09.2018 г. е съобщено на ищеца Х. Ч. на 04.10.2018 г. (л. 65 от делото). От събраните по исковете доказателствени средства не се установи след като постановлението е било връчено да е било обжалвано от ищеца и/или другите засегнати по реда на чл. 243, ал. 3 от НПК лица с искане за продължаване на наказателното производство и постановяване на присъда. Затова съдът намира за неоснователно възражението на ответника за липса на доказателства за стабилизиране на постановлението за прекратяване на наказателното производство с оглед на предвидената в процесуалния закон възможност постановлението за прекратяване да бъде отменено от главния прокурор до изтичане на давността за преследване за съответното престъпление. В действителност прокурорският акт за прекратяване на наказателното производство не влиза в сила, дори когато е съобщен на всички засегнати лица по чл. 243, ал. 3 от НПК, защото може служебно да бъде отменен от по-горестоящ прокурор, ако не е обжалван, а когато е обжалван, определенията на съда подлежат на проверка по реда на глава тридесет и трета „Възобновяване на наказателни дела“ (чл. 419, ал. 1 от НПК). Стабилитетът на постановлението за прекратяване на наказателното производство по смисъла на т. 4 от Тълкувателното решение № 3 от 22.04.2005 г. на ОСГК на ВКС, като основание за възникване на отговорността на държавата за вреди от незаконни действия на

правозащитни органи, изисква същото да е съобщено на лицето, което претендира вредите по реда на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ и лицето да не е поискало наказателното производство да продължи и да завърши с постановяване на оправдателна присъда (така решение № 353 от 06.11.2015 г. по гр. д. № 892/2015 г. на ВКС, ГК, IV ГО, и други, които настоящият състав на съда възприема). Предвид изложеното, за ответника Прокуратурата на РБългария е възникнала отговорността за причинените на ищеца Х. Г. Ч. неимуществени вреди в причинна връзка с воденото срещу него наказателно производство по ДП № ЗМ 15542/2010г. по описа на 01 РУ – СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП.

Установи се по делото, че наказателното производство срещу ищеца Х. Ч. е образувано, на основание чл. 212, ал. 1 от НПК, с постановление от 20.12.2010 г. на прокурор при СРП за престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК, за което той привлечен като обвиняем с предявяването му на постановлението от 26.01.2011 г. на разследващия орган по производството на 27.01.2011 г. и което обвинение е изменено в обвинение за извършено престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК, повдигнато и предявено на ищеца за ново обвинение с постановление от 29.05.2017 г. Така образуваното наказателно производство срещу ищеца се установи и че е прекратено на 27.09.2018 г. от СРП поради липсата на доказателства за обосноваване на извод ищецът Х. Ч. да е извършил престъплението, за което е бил привлечен към наказателна отговорност. При така установените релевантни факти съдът приема, че са налице първите две от горепосочените предпоставки за уважаване на иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ.

За да бъде ангажирана на отговорността на ответника обаче, следва да бъде установено и наличието на причинна връзка между вредите, чието обезщетяване се претендира, и обвинението в престъпление, образуваното за което наказателно производство срещу ищеца е било прекратено. За твърдените неимуществени вреди са събрани гласни доказателства, от които се установява, че провежданото около 8 годи – 7 години и 8 месеца, наказателно производство срещу ищеца Х. Ч. се е отразило неблагоприятно върху психическото му състояние.

Обезщетение за тези неимуществени вреди според константната практика на ВКС се дължи и когато не са ангажирани доказателства за тях, тъй като е нормално такива вреди да са търпени (така решение № 427 от 16.06.2010 г. по гр. д. № 273/2009 г., на ВКС, III ГО, решение № 457 от 25.06.2010 г. по гр. д. № 1506/2009 г. на ВКС, IV ГО, и други), но такива доказателства са и ангажирани в настоящото исково производство. Ето защо, при наличието на незаконно обвинение за престъпление срещу ищеца, без съмнение за него са произтекли неимуществени вреди, чийто размер следва да се определи от съда по справедливост.

Негативните емоции и страдания на лицето при обвинение за извършено

престъпление, което ищецът не е извършил, не се нуждаят от конкретни доказателства по отношение на своя размер и подлежат на обезщетяване в реален, а не в символичен паричен еквивалент (така решение № 483 от 9.06.2010 г. по гр. д. № 1091/2009 г. на ВКС, II ГО). Предвид на изложеното, съдът приема, че провежданото наказателно производство се е отразило неблагоприятно на правната сфера на ищеца, като неблагоприятните изменения са настъпили в пряка причинно-следствена връзка с провежданото спрямо него наказателно производство по обвинение за извършено престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК, изменено в такова за извършено престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 от НК, респективно че са налице предпоставките за ангажиране на отговорността на ответника по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ.

Съгласно чл. 52 от ЗЗД, приложим предвид пар. 1 от ЗР към ЗОДОВ, обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост. Понятието „справедливост” като морално-етично понятие включва „съотношението между деянието и възмездието, достойнството на хората и неговото възнаграждаване, правата и задълженията”. Осъждането, само по себе си, има ефекта на овъзмездяване, а като база за паричния еквивалент на причинената неимуществена вреда служи още и икономическия растеж, стандартът на живот и среднестатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на деликта. Критериите за определяне на този размер по справедливост са вида и обема на причинените неимуществени вреди, интензивността и продължителността на претърпените вреди, общовъзприетото понятие за справедливост и общото икономическо състояние на обществото (така Постановление № 4 от 1968 г. на Пленума на ВС). Обезщетението за неимуществени вреди следва да се определи съвкупно като обезвреда за цялостните последици за ищеца, като се вземат предвид конкретните обстоятелства по делото.

Съдът при определяне на обезщетението, което да репарира причинените неимуществени вреди, следва да отчете характера и степента на увреждането, начина и обстоятелствата, при които е получено, последици, тежест на обвинението, неговата продължителност, каква мярка за неотклонение е била взета по отношение на неоснователно обвиненото лице и с каква продължителност, какви други мерки за процесуална принуда са били упражнени, колко, с каква продължителност и с какъв интензитет действия по разследването с участието на обвиняемия са били извършени, ефектът на всички тези действия върху ищеца, продължителност и степен на интензитет, възраст на увредения, обществено и социално положение, като определеният му размер не следва да бъде и източник на обогатяване за пострадалия (така решение № 532 от 24.06.2010 г. по гр. д. № 1650/2009 г. на ВКС, III ГО, решение № 356 от 09.12.2014 г. по гр. д. № 2946/2014 г. на ВКС, IV ГО, решение № 480 от 23.04.2013 г. по гр. д. № 85/2012 г. на ВКС, IV ГО, решение № 28 от 06.02.2018 г. по гр. д. № 1639/2017 г. на ВКС, IV ГО, и други).

При съблюдаване на всички тези критерии съдът съобрази, че срещу ищеца Х. Ч. е било повдигнато първоначално обвинение за извършено от него престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК, а впоследствие ново обвинение за извършено престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК и двете засягащи собствеността, и които с оглед на предвидените наказания се явяват тежки престъпления по смисъла на чл. 93, т. 7 от НК. За повдигнатото обвинение за престъпление по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК, освен наказанието лишаване от свобода, като кумулативно наказание в закона, е предвидено и наказание по чл. 37, ал. 1, т. 7 от НК - лишаване от право да се упражнява определена професия или длъжност, което обстоятелство също следва да бъде съобразено с оглед на упражняваната от ищеца професионална дейност като адвокат.

Настоящият състав на съда приема, че негативните последици върху личността и психиката на обвинено в извършване на престъпление лице се подразбират от естеството на упражнената спрямо ищеца наказателна репресия. В случая за периода от 27.01.2011 г. до 27.09.2018 г., т. е. от привличането му като обвиняем в извършване на престъплението, за което му повдигнато обвинение, до прекратяването на наказателното производство, ищецът Х. Ч. е имал неблагоприятни психични изживявания, съставляващи неимуществени вреди, подлежащи на репарирание от държавата. Дадените от ищеца обяснения на 06.03.2009 г. пред орган на МВР по възложената от СРП проверка поради постъпилата молба от 18.06.2008 г. на А.В. не представляват действия по разследването с негово участие по образувано на основание чл. 212, ал. 1 от НПК досъдебно производство, поради което те не могат да обосноват пораждаване на обезпечително-гаранционна отговорност на държавата от даването им на 06.03.2009 г. и доводите на ищеца в обратния смисъл се явяват неоснователни. Държавата отговаря за вреди по реда на ЗОДОВ от привличането на лицето като обвиняем в извършване на определено престъпление, а в случаите, когато досъдебното производство е образувано срещу конкретно лице и са извършени действия по разследването му с негово участие, държавата отговаря за вреди от момента на образуване на производството, въпреки че лицето не е било привлечено като обвиняем по предвидените в закона форма и ред. В този смисъл решение по гр. д. № 527/2015 г. на ВКС, IV г. о., гр. д. № 1215/2011 г. на ВКС, III г. о., решение по гр. д. № 6047/2013 г. на ВКС, IV г. о.; решение по гр. д. № 892/2015 г. на ВКС, IV г. о., и решение по гр. д. № 2329/2015 г. ВКС, IV г. о., и други. В случая от образуването на наказателното производство на 20.12.2010 г. до привличането му като обвиняем с предявяване на постановлението на 27.01.2011 г. ищецът Х. Ч. а не е участвал в извършване на действия по разследването, затова и обезпечително-гаранционната отговорност на държавата за него възниква именно от привличането му на 27.01.2011 г.

Наказателното производство не се е отличавало с фактическа и правна сложност, но за спазването на установените в наказателния процес основни начала е било

необходимо събирането на различни доказателствени средства. По отношение на производството не е осъществяван инстанционен контрол, а единствено е било връщано два пъти на досъдебната фаза с оглед на отстраняване на допуснати съществени процесуални нарушения, след което е последвало прекратяването му с постановление от 27.09.2018 г. При изложеното посочената му продължителност надвишава рамките на обичайното необходимо време за наказателното производство, предвид предмета, обхвата и характера на наказателното преследване срещу ищеца. По-голямата продължителност на процеса е основание за определяне на по-голям размер на претендираното обезщетение по иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ, но при преценката му съдът не дължи извършване в пълен обем извършване преценка на обстоятелствата, които биха били релевантни при разглеждане на предявен иск по чл. 2б от ЗОДОВ (така решение № 122 от 28.10.2020 г. по гр.д. № 611 на ВКС, ГК, IV г.о.)

Следва да бъде съобразено, че за период от почти 6 години – от 13.04.2011 г. до 20.03.2017 г., спрямо ищеца е била взета мярка за неотклонение „гаранция“ в размер на 1000 лева. Следва да бъде отчетено и поведението на ищеца, който последователно и трайно е участвал в производството без да затруднява предприемането на процесуални действия, отнасящи се до него, като не е ставал причина за отлагане на производството по делото. С оглед добросъвестността на ищеца и съществуващата презумпция, че държавата е длъжна да организира системата си по начин, че да не засяга правата на гражданите, воденето на наказателно производство в продължение на 7 години и 8 месеца срещу едно лице е прекомерно.

За определяне на размера на дължимото обезщетение за неимуществени вреди следва да бъдат съобразени и преживените от ищеца Х. Ч. стрес и несигурност за дейността му като адвокат, породените раздразнителност и беспокойствие, и ограничение в контактите му, и възрастта му към момента на образуване на досъдебното производство – 35 години, на която житейски обичайно е човек да е насочен към развитие на професионалното си поприще. Не се установи обаче по делото стресът от воденото срещу ищеца наказателно производство и от взетата по отношение на него мярка за неотклонение „гаранция“ да са се отразили неблагоприятно върху здравословното му състояние с оглед на развитие на заболяването „захарен диабет“, макар ищецът да е навел подобни твърдения.

Упражняваната от ищеца Х. Ч. професионална дейност като адвокат, чийто статут и значимост за съдействието и защитата на свободите, правата и законните интереси на лицата, са регламентирани в ЗАдв, е свързана с престъплението, за което му е било повдигнато обвинение по процесното наказателно производство. Освен това извършеното наказателното преследване е обуславящо за преценката на необходимите условия (включително и качества) и за наличието на евентуални пречки за

упражняването ѝ (сред които и осъждане на лишаване от свобода за умишлено престъпление от общ характер), поради същите на собствено основание следва да се отчитат при преценката на негативния ефект върху ищеца на незаконното обвинение, респективно при определянето на размера на заместващо обезщетение, макар и да не се установи по делото незаконното обвинение да се е отразило върху професионалната му кариера и развитие, за което обстоятелство в хода на делото не са ангажирани доказателствени средства. Следва обаче да бъде взето предвид, че провеждането на съдебни заседания за период от около 5 години, което е изисквало личното присъствие на ищеца в качеството му на обвиняем, несъмнено е отнемало от свободното му време, което по начало ищецът е могъл да използва за развитие и усъвършенстване в сферата на упражняваната от него професионална дейност.

Предвид гореизложеното, обезщетение в размер на сумата от 24000 лева съдът намира за съобразен с критерия за справедливост по чл. 52 от ЗЗД, поради което предявеният иск за обезщетение за неимуществени вреди следва да бъде уважен за сумата от 24000 лева, а за разликата над нея до пълния предявен размер от 150000 лева – отхвърлен, като неоснователен.

Частичната основателност на иска води до основателност и на акцесорната претенция по чл. 86, ал. 1 от ЗЗД, поради което посочената сума следва да се присъди заедно със законната лихва, която е дължима от увреждането, а то е настъпило при осъществяване на фактическия състав на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ – от датата на постановяване на съобщеното постановление за прекратяването на наказателното производство – 27.09.2018 г. Постановлението на прокурора за прекратяване на наказателното производство поражда действие от момента на постановяването му и от този момент се дължи законна лихва върху присъденото обезщетение за вреди по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. Въпреки изложените правни съображения, съдът при съобразяване на принципа на диспозитивното начало в гражданския процес, намира, че законната лихва върху обезщетение в размер 24000 лева следва да се присъди от 29.10.2018 г. до окончателното му изплащане.

По иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за имуществени вреди.

Според разпоредбата на чл. 4 от ЗОДОВ, държавата дължи обезщетение за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това дали са причинени виновно от длъжностното лице. Съгласно чл. 82 от ЗЗД имуществените вреди са два вида - претърпени загуби и пропуснати ползи. Пропуснатите ползи са неосъществено увеличение на имуществото, което се основава на предположението за състоянието, в което имуществото би се намирало, ако не бяха засегнати благата, т. е. ако вредоносното събитие не беше настъпило.

Според т. 11 на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. на ОСГК на ВКС

обезщетението за имуществени вреди се определя с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи, от което е видно, че за да се присъди обезщетение за имуществени вреди по реда на чл. 2, ал. 3, т. 1 от ЗОДОВ, следва да се установи причинна връзка между вредата и незаконното обвинение в извършване на престъпление. Когато се претендира вреда от неправомерно задържане на парична сума, размера на вредата се заключава само в заплащане на законната лихва - чл. 86, ал. 1 от ЗЗД. Ако увреденото лице претендира вреди над законната лихва, той следва да ги докаже (в този смисъл решение № 281 от 4.10.2011 г. по гр.д. № 1684/2010 г. на ВКС, ГК, III ГО, и други, които настоящият състав на съда възприема).

С оглед на прекратяването на наказателното производство с постановление от 27.09.2018 г. взетата спрямо ищеца Х. Ч. мярка за неотклонение „гаранция“ се явява незаконна, като задържането на внесената въз основа на нея сума е било без правно основание. През периода на нейното задържане за срок от почти 6 години - от 13.04.2011 г. до 20.03.2017 г., ищецът е бил в невъзможност да я използва за задоволяване на свои нужди и да реализира доход от нея, поради което същият е пропуснал да реализира полза, което представлява имуществена вреда, подлежаща на обезщетяване. Пропуснатата полза, изразяваща се в загуба на законната лихва върху внесената като парична гаранция сума е в причинна връзка с незаконното обвинение, повдигнато в хода на наказателното производство, което в следствие е било прекратено. Сумата, с прекратяване на наказателното производство, се явява задържана без правно основание и след като се касае до парично задължение, законът в разпоредбата на чл. 86, ал. 1 ЗЗД е определил вредата като пропуснатата полза, в размер на законната лихва за времето на задържането. Дължимата на основание чл. 86, ал. 1 от ЗЗД лихва върху внесената като гаранция сума в размер на 1000 лева за периода от 13.04.2011 г. до 20.03.2017 г., изчислена от съда с помощта на www.calculator.bg, възлиза в размер на 606.31 лева, за която сума искът се явява изцяло основателен и следва да бъде уважен.

Предвид правната природа на обезщетението за забава в размер на законната лихва, същата акцесорна претенция на ищеца върху обезщетението за тези имуществени вреди от 29.10.2018 г. следва да бъде отхвърлена, доколкото представлява искане за олихвяване на лихви - анатоцизъм, което е ограничено от чл. 10, ал. 3 от ЗЗД, а и след 20.03.2017 г. паричните средства по гаранцията са върнати на ищеца, поради което след тази дата не е налице главно задължение, върху което да се начислява лихва. Тези имуществени вреди произтичат и от забавено изпълнение на парично задължение, която (вредата) по правното си естество е лихва, а вземането за лихва не може да бъде олихвявано. В този смисъл и приетото в решение № 300 от 9.01.2019 г. по гр. д. № 2262/2018 г. на ВКС, IV г. о., ГК.

Съгласно чл. 10, ал. 3, изр. второ от ЗОДОВ съдът осъжда ответника да заплати на ищеца и възнаграждение за един адвокат, ако е имал такъв, съразмерно с уважената част от иска. Ищецът е направил своевременно искане за присъждане на възнаграждение на адвоката, който е организиран и му е предоставил безплатна правна помощ по производството (така договор за правна помощ от 18.05.2022 г. на л. 48 от делото), поради което на основание чл. 10, ал. 3 във вр. с чл. 38, ал. 2 и чл. 38, ал. 1 от ЗАДВ на адв. К. следва да се присъди сумата от 742.10 лева, представляваща адвокатско възнаграждение по Наредба № 1 от 2004 година за предоставената на ищеца безплатна правна помощ, определена съразмерно на уважената част на исковете въз основа на възнаграждение от 4542.13 лева.

На основание чл. 10, ал. 3, изр. първо ЗОДОВ ответникът следва да бъде осъден да заплати на ищеца сумата от 10 лева – платена държавна такса.

По изложените съображения Софийски градски съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА на Република БЪЛГАРИЯ, с адрес: гр. София, бул. Витоша № 2, да заплати на Х. Г. Ч., ЕГН *****, с адрес: гр. София, бул. ***** кантора 416, на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ сумата 24000 лева, представляваща обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди от незаконното обвинение в извършване на престъпление по чл. 209, ал. 1 от НК, съответно по чл. 206, ал. 3, пр. 1 във вр. с ал. 1 от НК, наказателното производство за което е прекратено с постановление от 27.09.2018 г. на прокурор при Софийска районна прокуратура по досъдебно производство № 15542/2010 г. по описа на 01 РУ – СДВР, пр. пр. № 30986/2008 г. по описа на СРП, заедно със законната лихва върху тази сума от 29.10.2018 г. до окончателното ѝ изплащане, и на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ сумата от 606.31 лева, представляваща обезщетение за претърпени от него имуществени вреди под формата на пропуснатата полза от законна лихва по внесена „парична гаранция“ от 1000 лева от посоченото незаконно обвинение за периода 13.04.2011 г. – 20.03.2017 г., и на основание чл. 10, ал. 3 от ЗОДОВ сумата 10 лева – разноси по производството за държавна такса, като ОТХВЪРЛЯ иска за обезщетение за неимуществени вреди за разликата над уважения размер от 24000 лева до пълния предявен размер от 150000 лева и акцесорната претенция за законната лихва върху обезщетението за имуществени вреди от 606.31 лева от 27.09.2018 г. до окончателното му изплащане.

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРАТА на Република БЪЛГАРИЯ, с адрес: гр. София, бул. Витоша № 2, да заплати на адв. В. Г. К. от САК на основание чл. 38, ал. 2 във вр. с ал. 1 от ЗАДВ сумата 742.10 лева, представляваща адвокатско възнаграждение по

Наредба № 1 от 2004 година за предоставената на Х. Г. Ч. безплатна правна помощ по производството.

РЕШЕНИЕТО може да бъде обжалвано с въззивна жалба пред СОФИЙСКИ АПЕЛАТИВЕН СЪД в двуседмичен срок от връчване на препис от него на страните.

Съдия при Софийски градски съд: _____